

Obradors

Gaià

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector oest del terme de Gaià
Emplaçament	De Galera camí Serrat de l'Àliga (N-E) fins el mas Roca, seguir 200 m i camí S-W i després E 450 m
Alçada:	411

Coordenades:

Latitud:	41.9196
Longitud:	1.8938
UTM Est (X):	408271
UTM Nord (Y):	4641441

Classificació

Número de fitxa	08090-43
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Modern Contemporani Popular
Segle	XIV-XIX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Estructuralment bo. Teulada refeta recentment. Sostres interiors en estat molt precari.
Protecció	Inexistent
Número inventari	IPA 16525
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	001403200DG04B0001PO
Fitxes associades:	
<u>Necròpolis del mas Obradors</u>	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana

Descripció

Masia de dimensions reduïdes, d'origen medieval. Es troba molt ben emplaçada al marge d'un altiplà sobre el torrent de la Roca, a l'empara d'un turó que protegeix la casa per la banda nord. A la banda oposada del pla hi trobem l'església d'origen romànic de Sant Pere de Monistrol. El mas consta d'un cos residencial de planta quadrada (amb planta baixa més un pis i golfes) que té uns coberts aïllats a llevant, un petit cobert adossat a ponent i dues petites tines adossades al mur posterior. Tot i el seu origen antic, la casa presenta un aspecte molt homogeni i regular, com si hagués estat bastida en una sola fase. La façana principal, encarada a migdia, té una distribució pràcticament simètrica en base a tres eixos d'obertures, amb un portal adovellat al centre. L'aparell d'aquest mur davanter, fet amb carreus mitjans ben escairats, és de força qualitat i, segons es suggereix en el corresponent article de la Catalunya Romànica (BENET i altres, 1984: 258), s'hauria construït aprofitant el material petri de l'obra romànica de l'església de Sant Pere. Segons indica la dovella central del portal, aquesta part s'hauria bastit l'any 1620. La resta d'obertures de la casa són emmarcades amb brancals, llindes i ampits de pedra sorrenca que, degut a la mala qualitat del material, s'estan escrostonant. La façana de ponent presenta un aparell igualment de bona qualitat, mentre que els murs de llevant i tramuntana són una mica més irregulars i tenen poques finestres. Al costat dels coberts de llevant s'aixeca una esplèndida alzina.

L'interior de la casa es troba actualment en estat força precari, però ha conservat de manera especialment integral les característiques constructives tradicionals. A la planta baixa hi trobem un forn de pa que ha estat tapiat i un estable amb menjadores. El primer pis es distribueix entorn de la sala, a la part central, i conserva els festejadors de les finestres i les portes amb llindes de pedra picada. Els sostres són de fusta i s'han esfondrat parcialment. Cal remarcar el notable interès arquitectònic i històric de la pairalia d'Obradors: un magnífic exemple d'un mas que ha quedat pràcticament fossilitzat al segle XVII, amb unes mínimes modificacions posteriors.

Observacions:

Dovella del portal: 1620

Història

El mas Obradors s'emplaça en un indret força especial pel fet que conserva múltiples testimonis de cronologia visigòtica i alt-medieval. Uns 40 m a l'est hi ha el jaciment anomenat Feixes de Monistrol, on s'hi ha identificat un poblat visigòtic i també un mas alt-medieval (d'època ja comtal) associat a una ferreria. En una terrassa uns 20 m rere la masia hi trobem una petita necròpolis datada a la segona meitat del segle VII; és a dir, també d'època visigòtica. Uns 180 m al sud-est s'aixeca l'església de Sant Pere de Monistrol: d'origen preromànic i derivada d'un probable monestir de tradició visigòtica. Així mateix, en el serrat que hi ha rere del mas s'hi ha identificat dues tines medievals excavades a la roca (Tina de ca l'Obradors 1 i 2). Un altre fet interessant és que en tot aquest serrat s'hi poden veure moltes feixes confeccionades amb grans blocs de roca, gairebé ciclopis. No sabem si es tractaria d'elements contemporanis a les tines i a aquest primer conreu de la vinya en època alt-medieval o bé, com semblaria més probable, a l'últim moment d'expansió de la vinya, ja als segles XVIII-XIX.

Totes aquestes dades indiquen que a la zona d'Obradors hi havia una important presència de poblament antic, possiblement des d'època romana i, ben segur, a partir del període visigòtic i del repoblament comtal. L'origen del mas possiblement caldria buscar-lo en el jaciment veí de les Feixes de Monistrol. Segons dades

recopilades per Josep M. Badia, el mas Obradors ja existia al segle XIV. Llavors era anomenat Puig Ventós, i l'any 1346 l'hereu era un tal Berenguer. Cal plantejar-se, però, la possibilitat de si aquest mas corresponia a les restes que s'han excavat al jaciment de les Feixes de Monistrol o bé es tractava ja de l'actual construcció. Per la regularitat arquitectònica del mas actual, no descartem que aquest s'aixequés de bell nou l'any 1620, tal com indica la inscripció del portal, aprofitant el fet que l'església de Sant Pere es trobaria abandonada i que s'hi van poder extreure els carreus de l'obra romànica. Una mica més tard, en el capbreu del castell de Gaià de 1692-93, el mas ja apareix amb el nom d'Obradors. Llavors era un dels quatre masos que pervivien dins de la parròquia de Sant Pere de Monistrol. Aquest any l'hereva era Caterina Obradors. Es tractava d'un mas modest, que no havia incorporat les propietats d'altres masos secundaris.

Ja al segle XIX, segons un Registre de la Riquesa de l'any 1883 les propietats del mas ocupaven 64,62 ha. Un 23 % de les qual eren conreades per parcers. Concretament tenia 6 parcers. El propietari era un tal Vilanova, de Puig-reig. En aquesta època la casa era habitada per masovers. L'últim va ser Enric Serena, que ja hi era els anys 1930 i en va marxar entorn de la dècada de 1980. En els darrers anys s'ha refet la teulada, cosa que garanteix el bon estat estructural de l'edifici.

Bibliografia

BADIA, Josep M (2016). "Història", "Arquitectura", Gaià, t'estimo. Reviu Gaià, Grup de Recerca, Gaià, p. 59, 60, 66, 84.

BENET CLARÀ, Albert; JUNYENT MAYDEU, Francesc; MAZCUÑAN BOIX, Alexandre (1984). "Sant Pere de Monistrol", Catalunya Romànica, vol. XI, "El Bages", Fundació Enciclopèdia Catalana, Barcelona, p. 258.

IGLESIAS PERA, Lluís (2006). Pla Especial Urbanístic pel qual es cataloguen les masies i cases rurals del municipi de Gaià. Ajuntament de Gaià (document no aprovat oficialment), núm. 32.

